

Rolul bibliotecilor publice în incluziunea digitală și învățarea pe tot parcursul vieții

ISBN: 978-606-92717-3-5

© ASOCIAȚIA NAȚIONALĂ A BIBLIOTECARILOR ȘI BIBLIOTECILOR PUBLICE DIN ROMÂNIA - 2016

Raport de cercetare

În ultimii 6 ani bibliotecile publice din România au dezvoltat din ce în ce mai multe servicii în domeniul incluziunii digitale și al învățării pe tot parcursul vieții, iar, în această perioadă, mai mult de 2.000.000 de utilizatori de bibliotecă (aproape 10% din populația țării) au beneficiat de îmbunătățirea abilităților lor digitale.

De vreme ce incluziunea digitală și procesele de învățare pe tot parcursul vieții sunt priorități de dezvoltare la nivel național și european pentru perioada 2014-2020, cercetarea de față și-a propus să arate rolul bibliotecilor publice în aceste 2 zone de dezvoltare.

Pentru a surprinde activitatea bibliotecilor publice relevantă pentru incluziunea digitală și învățarea pe tot parcursul vieții, cercetarea a investigat următoarele¹:

Incluziune digitală:

- cursuri pentru deprinderea unor abilități digitale (numărul de cursuri organizate, temele acestora și numărul de participanți la aceste tipuri de cursuri pe perioada ultimilor 3 ani și în ultimul an)
- vizite pentru folosirea tehnologiei și Internetului (numărul de vizite ale utilizatorilor pe perioada ultimilor 3 ani și în ultimul an)
- asistență pentru utilizarea tehnologiei și Internetului (numărul de sesiuni de asistență oferite utilizatorilor pentru folosirea tehnologiei și Internetului și principalele categorii de teme ale asistenței oferite în ultimii 3 ani și în ultimul an)
- conținut digital (numărul de produse digitale realizate de utilizatori sau de bibliotecă în cadrul activităților din ultimii 3 ani și din ultimul an)

---

¹ Chestionarul folosit se află în Anexa 1.

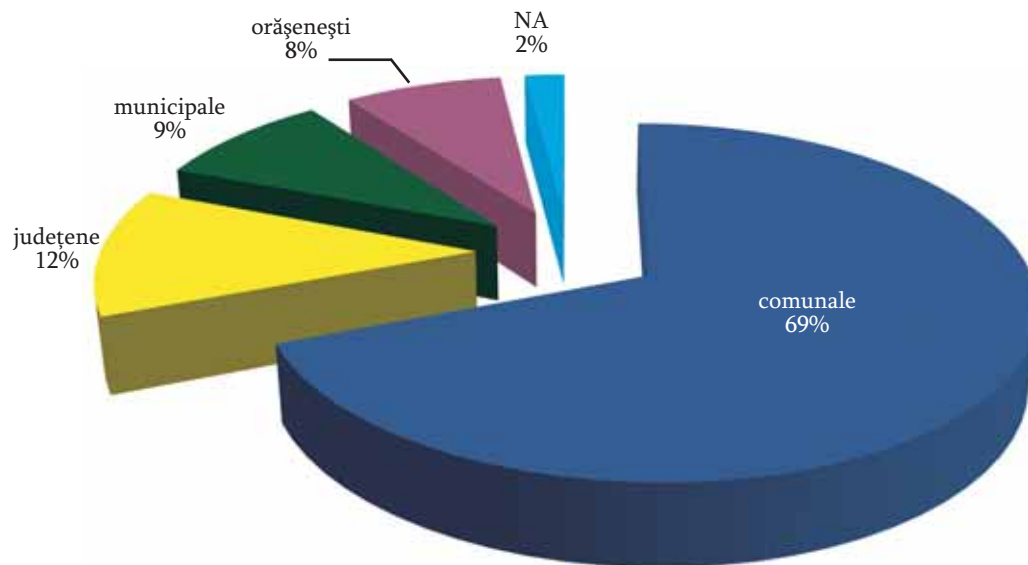
Învățare pe tot parcursul vieții:

- cursuri pentru deprinderea de abilități, inclusiv cele digitale (numărul de cursuri organizate, temele acestora și numărul de participanți la aceste tipuri de cursuri pe perioada ultimilor 3 ani și în ultimul an)
- ateliere practice sau cluburi cu rol educativ și/sau pentru deprinderea de abilități (numărul de ateliere practice, temele acestora și numărul de participanți din ultimii 3 ani și din ultimul an)
- activități de informare pe o anumită temă (numărul de activități de informare organizate, temele acestora și numărul de participanți pe perioada ultimilor 3 ani și în ultimul an)
- voluntariat în bibliotecă pentru servicii cu publicul (numărul de voluntari din ultimul an și tipurile de activități în care bibliotecile au lucrat cu voluntari)

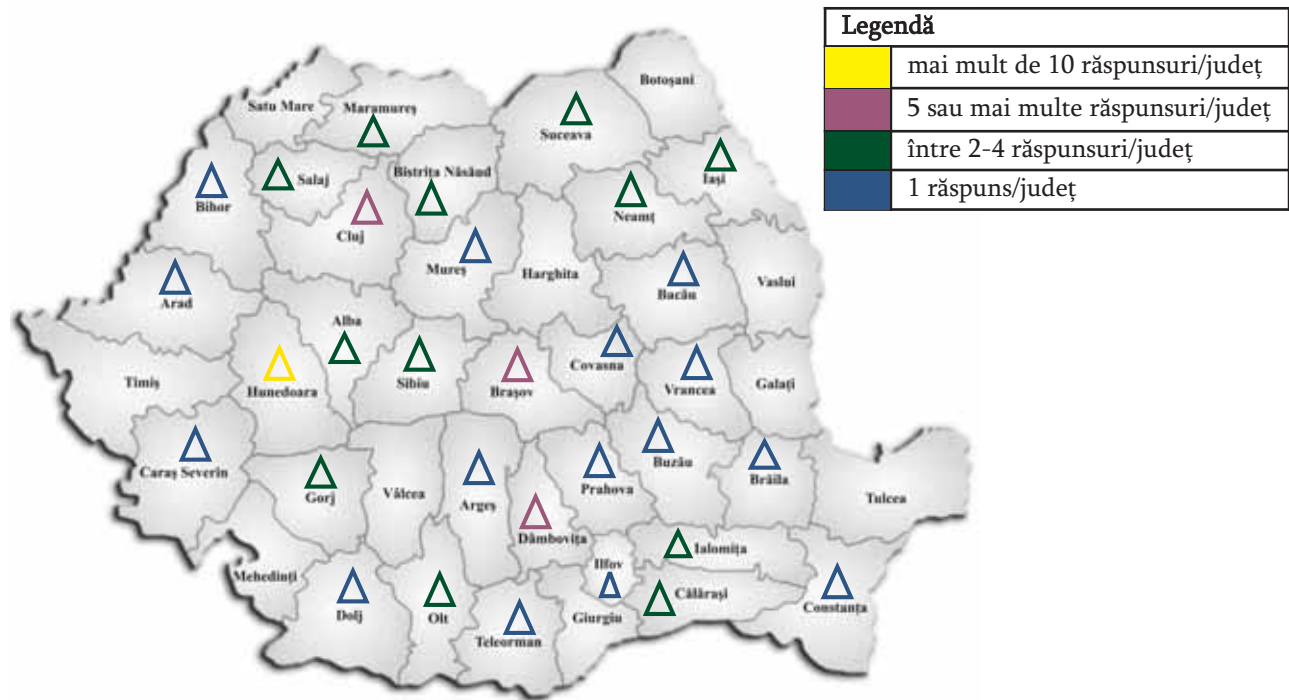
Date generale și limitări

Chestionarul are o rată de răspuns de 3,5% (77 răspunsuri la peste 2000 de biblioteci invitate să completeze chestionarul). Deși răspunsurile primite provin de la biblioteci din 31 de județe, 69% dintre respondenți sunt bibliotecile comunale.

Tipuri de biblioteci respondente

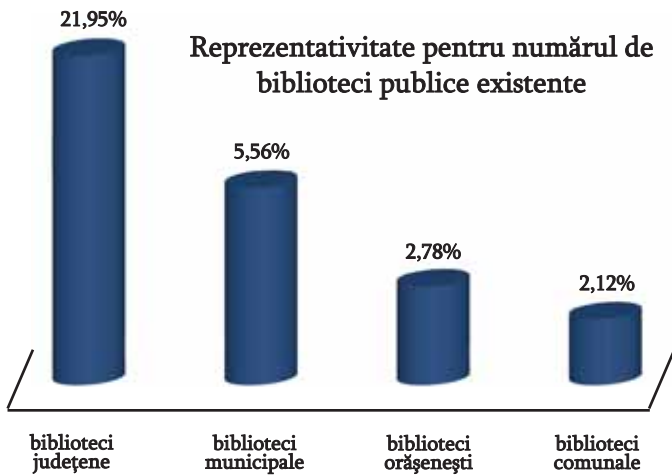
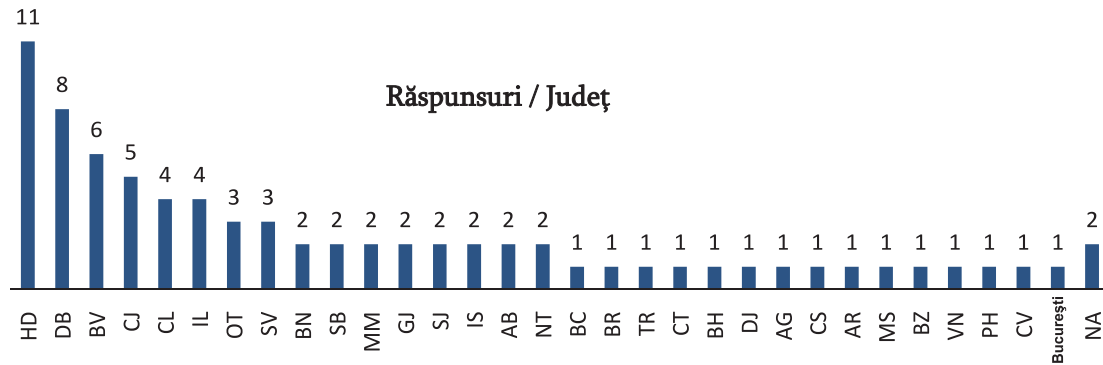

Acoperire națională

Într-un singur județ (Hunedoara) s-a înregistrat un număr de peste 10 biblioteci respondente, însă marea majoritate sunt biblioteci comunale, iar situația este similară și în cazul județului imediat următor ca număr de răspunsuri (Dâmbovița).

Din 15 județe există doar câte un răspuns; din alte 8 județe, câte 2; din 2 județe, câte 3; din 2 județe câte 4; dintr-un județ, câte 5 și dintr-un alt județ, câte 6. Două răspunsuri nu știm de la ce tip de bibliotecă provin.

De asemenea, acolo unde chestionarul a permis verificarea datelor, procentajul de răspunsuri care nu se verifică este între 3% și 20%, ceea ce face ca datele despre categoriile de vârstă ale utilizatorilor/participanților la diferite cursuri și activități raportate de biblioteci în acest chestionar să nu poată fi folosite.

Toate datele furnizate în raportul de față se bazează pe datele centralizate din răspunsurile la chestionar, cu toate limitările de reprezentativitate față de numărul total de biblioteci publice din România, de tipurile de biblioteci analizate (județene, municipale, orășenești, comunale) și de reprezentativitate la nivel geografic. Studiile de caz se bazează pe date obținute în timpul programului Biblionet, pe proiecte realizate în cadrul aceluiași program și pe proiectele inițiate de ANBPR.

Incluziune digitală

În perioada 2012-2014, bibliotecile respondente au organizat 3.000 de cursuri pentru dezvoltarea abilităților digitale, pentru 43.681 de utilizatori de bibliotecă, marea majoritate fiind adresate copiilor și tinerilor, dar și vârstnicilor și adulților.

În 2014, numărul de astfel de cursuri organizate în doar 77 de biblioteci a fost de 1.245, pentru 17.374 de utilizatori de bibliotecă. În 2014, bibliotecile au organizat 41,5% din cursurile organizate în ultimii 3 ani, pentru aproape 40% dintre participanții raportați în ultimii 3 ani. Acest lucru arată apetitul în creștere al bibliotecilor de a organiza cursuri pentru dezvoltarea de abilități digitale conform nevoilor utilizatorilor de bibliotecă, care le frecventează.

Temele abordate variază de la elemente de bază în folosirea computerului și a Internetului, până la cursuri speciale de folosire și aprofundare a diverselor programe de Microsoft Office, inclusiv cursuri certificate ECDL, de la cum se scrie un CV online și cum se caută joburi online, până la cum să faci un blog și să folosești social media, cursuri de fotografie digitală, de folosire a programelor de editare audio-video și de realizare de povești digitale, până la cursuri de educație financiară online, crearea unui website, sau cursuri de programare.

Luând în considerare că cel mai ieftin modul de curs, de exemplu cel pentru utilizarea email-ului și Internet-ului, costă pe piața liberă 120 lei², acest lucru înseamnă că cele 77 de biblioteci publice respondente au oferit gratuit abilități digitale pentru 17.374 de utilizatori de bibliotecă în valoare de cel puțin 2.000.000 de lei.

---

² Conform datelor găsite la <http://www.cursuridecalculoare.ro/Cursuri-prezentare.htm>

În perioada 2012-2014, cele 77 de biblioteci respondente au înregistrat un număr de 1.341.101 de vizite pentru folosirea tehnologiei și Internetului, din nou, marea majoritate a utilizatorilor care au făcut aceste vizite fiind copii și tineri. În 2014, numărul de vizite pentru folosirea tehnologiei și Internetului raportat este de 493.056. Din nou se observă același trend ascendent, în 2014 înregistrându-se aproape 38% dintre vizitele de acest fel din ultimii 3 ani.

În ceea ce privește numărul de sesiuni de asistență ale utilizatorilor pentru folosirea tehnologiei și Internetului din bibliotecă, în perioada 2012-2014, respondenții au raportat 79.962 de sesiuni de asistență. În 2014, respondenții au raportat un număr de 30.612 sesiuni de asistență pentru folosirea tehnologiei și a Internetului, ceea ce înseamnă că 38% dintre sesiunile din ultimii 3 ani s-au întâmplat în ultimul an. Majoritatea sesiunilor de asistență pentru folosirea tehnologiei și a Internetului au fost pentru depunerea online a cererilor de subvenții agricole (în special în bibliotecile comunale), căutarea și aplicarea online pentru un loc de muncă, plata online a diverselor produse/servicii. Alte teme de asistență se referă la informații și programare online pentru diverse servicii de sănătate, educație, servicii publice, scanare și trimitere de documente, informații și interacțiuni online cu instituții publice naționale și europene, postarea de anunțuri online de vânzare/cumpărare, aplicații și teste online pentru obținerea permisului de conducere, etc.

Bibliotecile publice generează, de asemenea, conținut digital. Astfel, în perioada 2012-2014, cele 77 de biblioteci respondente au realizat 25.321 produse digitale, precum povești digitale, bloguri, website-uri, prezentări multi-media, portofolii digitale pentru școală, albume de fotografii digitale, etc. În 2014, au fost realizate 9.833 produse digitale, adică aproape 39% din cele produse în ultimii 3 ani.

Dacă ar fi să facem o estimare³ de participanți la cursurile de dezvoltare de abilități digitale ale bibliotecilor publice românești, pe baza datelor primite de la cele 77 de biblioteci respondente, putem estima că o bibliotecă are cel puțin 100 de participanți la cursuri/an, ceea ce înseamnă că în întreaga rețea de biblioteci publice din România cel puțin 250.000 de români deprind anual abilități digitale de bază.

Pentru o estimare similară⁴ a sesiunilor de asistență pentru folosirea tehnologiei și a Internetului, pe baza datelor furnizate de cele 77 de biblioteci, putem estima că o bibliotecă înregistrează anual cel puțin 250 de sesiuni/an, ceea ce înseamnă că, în întreaga rețea de biblioteci publice, se oferă anual cel puțin 625.000 de sesiuni de asistență pentru folosirea tehnologiei și Internetului.

---

³ Estimarea trebuie folosită cu precauție deoarece bibliotecile respondente nu constituie în totalitate un eșantion reprezentativ la nivel național și la nivel de tipuri de biblioteci publice existente.

⁴ Ibidem

Studii de caz:

Ajutor oferit fermierilor din comunități rurale

În ianuarie 2011, Programul Biblionet⁵ a încheiat un parteneriat cu Agenția de Plăți și Intervenții în Agricultură (APIA) cu scopul de a folosi computerele existente în bibliotecile publice pentru susținerea fermierilor în completarea online a cererilor acestora pentru subvențiile agricole, administrate de APIA.

În perioada 2011-2014, mai mult de 400 de biblioteci publice din comunități mici și mijlocii au ajutat 16.000 de fermieri să-și depună online cererile pentru subvențiile agricole. Acest lucru a adus mai mult de 205 milioane de dolari înapoi în comunități și în economia rurală locală. De asemenea, dat fiind că, de obicei, fermierii trebuiau să călătorească până la cel mai apropiat birou APIA (în general aflat în orașul capitală de județ), iar acest lucru îi costa timp (între 2 zile și o săptămână) și bani pentru transport, prin completarea cererilor de subvenții în biblioteca publică din comunitatea lor, cei 16.000 de fermieri au economisit mai mult de 32.000 de zile lucrătoare⁶. Având aproximativ 250 de zile lucrătoare într-un an, 32.000 de zile lucrătoare înseamnă 128 de ani! Suma totală economisită pe transport, de vreme ce n-a mai fost nevoie să se deplaseze, a fost de aproximativ 1,25 milioane de dolari.

În 2012, majoritatea bibliotecilor județene au organizat sesiuni de instruire cu experți APIA pentru ca 1041 de bibliotecari locali și 151 de alți angajați ai primăriilor locale să înțeleagă principiile de lucru ale APIA și să poată ajuta fermierii să-și completeze cererile de subvenții agricole online.

În acest fel biblioteca a devenit relevantă pentru un grup din comunitate care nu o folosea în mod curent, ajutând administrația publică locală să-și atingă obiectivele de dezvoltare și devenind mai folosite de comunitățile locale.

---

⁵ Programul Biblionet (2009 – 2014) - inițiat ca urmare a unei finanțări de 26,9 milioane de dolari din partea Fundației Bill & Melinda Gates, a fost un program național care a facilitat accesul la informație al publicului larg cu ajutorul tehnologiei și a contribuit la crearea unui sistem durabil de biblioteci publice în România. Dorind să reducă decalajul digital și să ajute cei peste 40% dintre locuitorii țării care nu au utilizat niciodată Internetul să se bucure de beneficiile economice și sociale ale accesului la informație, Biblionet a dotat cu calculatoare și alte echipamente 2600 de biblioteci publice, majoritatea în zone rurale și a instruit peste 3000 de bibliotecari care oferă servicii variate, de la e-administrație, găsirea unui loc de muncă, informații din domeniul sănătății, servicii bancare și de administrare online a afacerilor până la comunicarea cu rudele din străinătate.

⁶ Calculele s-au făcut luând în considerare 2 zile/persoană, dar pentru unii fermieri economia a fost de 5 zile.

Povești digitale (Digital Storytelling) la bibliotecă

Începând cu 2011, bibliotecile au început să prindă gustul poveștilor digitale ca modalitate de a motiva și angaja utilizatorii în dezvoltarea și păstrarea memoriei locale și a identității culturale a comunităților, dar și pentru alfabetizarea digitală, în special pentru persoanele de vârstă a treia. De atunci, s-au desfășurat mai multe proiecte la nivel național, printre care **Agora Culturală @ Biblioteca Ta**, dezvoltat de ANBPR⁷, și **DigiTales** și **Silver Stories**, dezvoltate de Fundația Progress⁸.

În tot acest timp, mai mult de 350 de bibliotecari au fost instruiți în tehnici de editare audio-video și de concepție de povești digitale, pentru a le putea disemina mai departe, la nivelul comunităților locale pe care le servesc. De asemenea, doar în cadrul acestor proiecte mai mult de 900 de persoane din toată țara au fost instruite în tehnici de editare audio-video și au conceput povești digitale, disponibile acum online, generând astfel conținut digital local.

Agora Culturală @ Biblioteca Ta pune accent pe integrarea comunităților etnice și le oferă acestora posibilitatea de a-și spune povestea, astfel încât aproape un sfert dintre poveștile digitale realizate în cadrul proiectului aparțin reprezentanților acestora (136 din 892). Peste jumătate dintre povești au fost concepute de comunitatea romă (79 din 136).

---

⁷ Mai multe detalii sunt disponibile la adresele: <http://goo.gl8jMxCa>
și <https://www.facebook.com/agoraculturala/>

⁸ Mai multe detalii sunt disponibile la adresa: <http://www.progressfoundation.ro/proiecte/>

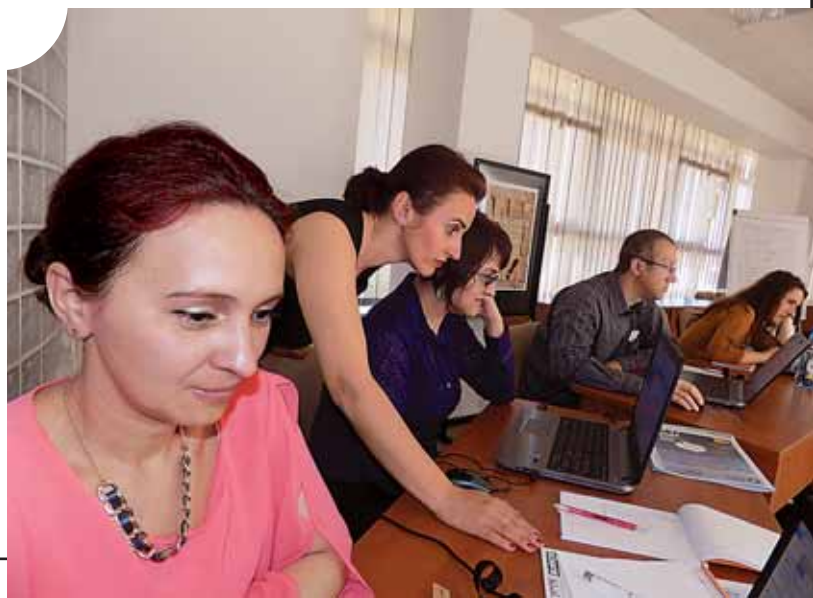
La o căutare pe Internet după „povești digitale” folosind motorul de căutare Google.ro, în 0,30 de secunde apar 611.000 de rezultate⁹, iar pe primele 15 pagini de rezultate, între 80 și 90% dintre rezultate sunt despre cursurile și poveștile digitale realizate la bibliotecile publice sau ca urmare a programelor de realizare a poveștilor digitale derulate în bibliotecile publice din România.

La o căutare pe canalul Youtube.com după „povești digitale” apar aproximativ 1770 de rezultate¹⁰, iar pe primele 15 pagini situația este aceeași, 80-90% dintre video-urile disponibile fiind povești digitale realizate de bibliotecari și utilizatori ai bibliotecilor publice în cadrul programelor desfășurate de acestea în toată țara.

---

⁹ <https://goo.gl/3PvQe1>

¹⁰ https://www.youtube.com/results?search_query=povesti+digitale

Exemple din biblioteci:

Biblioteca de aplicații

În ultimul an, Biblioteca Județeană „A.D.Xenopol” din Arad a dezvoltat proiectul „**Biblioteca de Aplicații**”¹¹ cu ajutorul unei finanțări de 20.000 de dolari, primită de la EIFL Public Library Innovation Programme, prin care se asigură adolescenților competențe digitale și de media. Prin proiect a fost dezvoltat un curs cuprinzând 8 module de educație și abilități pentru media, care poate fi folosit acum în școli și biblioteci din toată țara.

În cadrul proiectului, biblioteca a instruit 199 de adolescenți și a demonstrat capacitatea bibliotecii publice de a completa curricula școlară prin oferirea de activități de învățare într-un cadru informal. Programele folosite în timpul cursurilor au inclus procesare de text, design grafic și editare foto și audio-video. Cursurile sunt livrate în cadrul bibliotecii, dar și online, pe o platformă gratuită de e-learning, dezvoltată de personalul IT al bibliotecii.

Cursul dezvoltat în cadrul proiectului va deveni un serviciu anual al bibliotecii, iar bibliotecarii deja se gândesc să dezvolte și un curs pentru avansați și să îmbunătățească cursul existent cu sesiuni de scriere de articole enciclopedice pentru a îmbogăți versiunea în limba română a Wikipedia și pentru a încuraja adolescenții să contribuie la îmbogățirea conținutului digital local.

---

¹¹ Mai multe detalii sunt disponibile la adresa: <https://www.facebook.com/bibliotecadeaplicații/>

Digifolio

În 2011, Biblioteca Județeană „George Barițiu” din Brașov și-a propus să piloteze un model de parteneriat bibliotecă publică-școală, pentru dezvoltarea competențelor digitale ale elevilor din ciclul primar și gimnazial, folosind portofoliile electronice ca mijloace pentru implicarea activă a elevilor în procesul educațional și utilizarea productivă a noilor tehnologii.

Cu ajutorul unei finanțări de 2500 de dolari obținute prin Programul Biblionet, secția pentru copii și tineret a bibliotecii a dezvoltat programul **Digifolio**¹², un program de cursuri și activități pentru 32 de elevi de clasa a doua și pentru 30 de elevi de clasa a șasea din cadrul Școlii generale nr. 6 „Iacob Mureșianu” din Brașov cu scopul de a-i ajuta să-și dezvolte portofolii electronice pentru învățare interactivă. În funcție de profesorii care au dorit să se implice în program, copiii claselor a II-a au realizat portofolii electronice pentru limba română și matematică, iar copiii claselor a VI-a au realizat portofolii pentru limba română și limba engleză.

Ca urmare a programului pilot, performanța școlară a copiilor participanți s-a îmbunătățit, iar biblioteca publică și-a dovedit încă o dată rolul complementar școlii în educația copiilor.

Biblioteca Publică din Pietrari, județul Vâlcea

Pietrari este o comună din județul Vâlcea cu o populație de 3156 de locuitori și cu o bibliotecă publică foarte activă și implicată în dezvoltarea comunității locale. Din 2009, odată cu accesarea programului Biblionet, oferta bibliotecii cuprinde servicii pentru toate grupurile de vârstă și de interese din comunitate. Două astfel de proiecte sunt prezentate în cele ce urmează:

---

¹² Mai multe detalii despre program sunt disponibile la adresa: <http://digifolio.weebly.com>

Proiectul „Fii Fitness, nu Fatness”¹³

Problema adresată a fost cea a obezității în creștere la nivelul populației adulte și al copiilor din comunitate (25% din populația comunei suferă de obezitate) datorată stilului de viață inactiv. În 2012, proiectul, finanțat cu 2500 de dolari prin Programul Biblionet, și-a propus să educe copiii și părinții lor în abordarea unui mod de viață sănătos și să-i ajute să slăbească sau să-și reintre în formă printr-un program de nutriție și de exerciții fizice regulate. 180 de persoane au participat la programele de exerciții fizice susținute în sala de lectură a bibliotecii, folosindu-se de console Wii Fitness Plus, iar 43 de adolescente și mame obeze au participat la un program intensiv. Pentru a se asigura că scăderea în greutate este de durată, bibliotecara a atras în proiect specialiști în fitness și în nutriție și medici, care au contribuit voluntar la proiect.

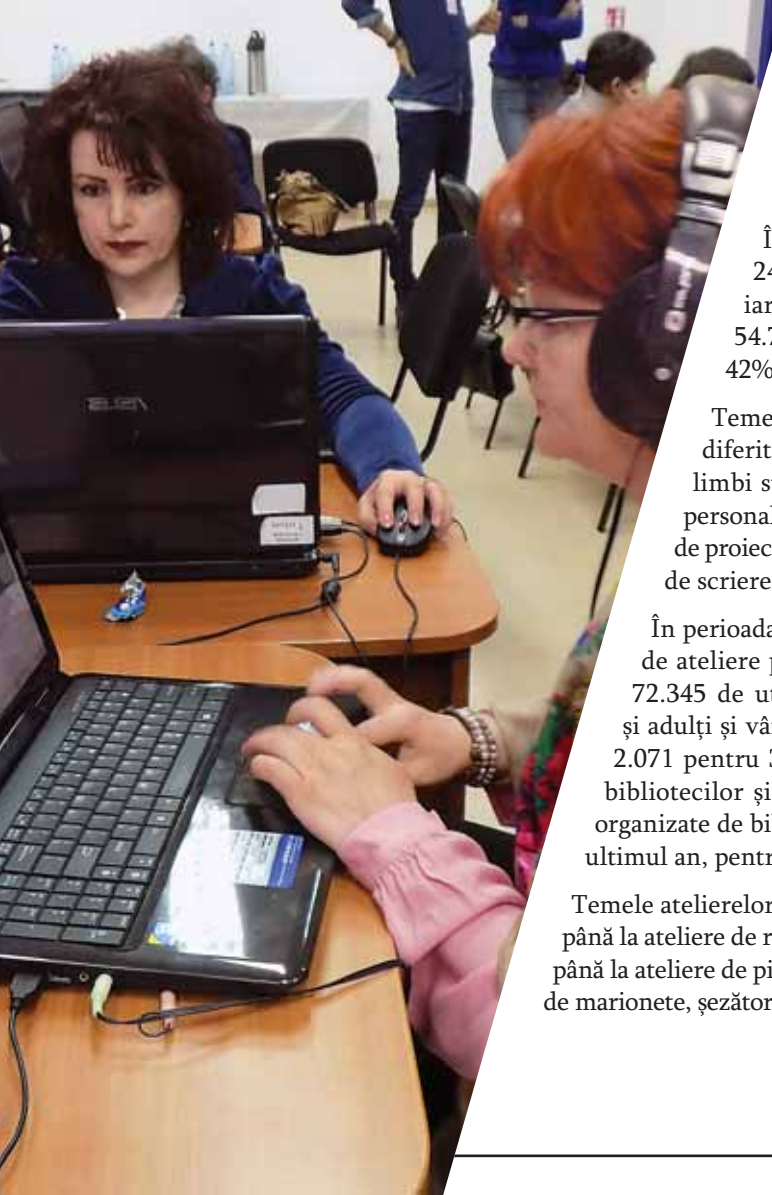
Clubul săptămânal de Scratch

În octombrie și decembrie 2014, Biblioteca din Pietrari a participat la campaniile Europe Code Week¹⁴ și Hour of Code România¹⁵ și a organizat sesiuni de inițiere în programare pentru copiii din comunitatea locală. Cum programarea reprezintă una dintre competențele digitale de care tinerii au nevoie pentru a deveni cetățeni creativi și responsabili și pentru a avea pregătirea necesară pentru locurile de muncă ale viitorului, biblioteca a organizat în cele 2 săptămâni ale campaniilor sesiuni de inițiere pentru mai mult de 150 de copii în limbajul de programare Scratch. Pentru că le-a plăcut foarte mult, copiii din comunitate și-au dorit să mai învețe, așa încât acum există în bibliotecă Clubul de Scratch, unde, o dată pe săptămână, copiii din comunitate învață să folosească limbajul de programare cu ajutorul tutorialelor gratuite găsite online.

¹³ Mai multe detalii sunt disponibile la adresa: <http://goo.gl/VhxjVS>

¹⁴ Informații despre Europe Code Week sunt disponibile la adresa: <http://codeweek.eu/>

¹⁵ Informații despre campania Hour of Code sunt disponibile la adresa: <https://ro.code.org/>

Învățare pe tot parcursul vieții:

În perioada 2012-2014, bibliotecile respondente au organizat 24.004 cursuri generaliste pentru 130.349 dintre utilizatorii lor, iar în 2014 au fost organizate 43% dintre acestea (10.338), pentru 54.775 de utilizatori. În ultimul an participanții la cursuri au constituit 42% dintre toți participanții din ultimii 3 ani.

Temele abordate în cursuri au fost variate: de la cursuri de calificare în diferite meserii, cursuri de comunicare și vorbire în public, cursuri de limbi străine, cursuri de desen, pictură, origami, cursuri de dezvoltare personală, de actorie, cursuri de antreprenoriat, de scriere și management de proiect, de accesare a fondurilor structurale, cursuri de educație financiară, de scriere creativă, de comunicare și lucru în echipă, etc.

În perioada 2012-2014, cele 77 de biblioteci respondente au organizat 4.689 de ateliere practice cu rol educativ și/sau de deprindere de abilități, pentru 72.345 de utilizatori de bibliotecă, în marea majoritate copii și tineri, dar și adulți și vârstnici. În 2014, numărul atelierelor practice organizate a fost de 2.071 pentru 35.482 de participanți. Din nou se constată apetitul crescând al bibliotecilor și al utilizatorilor de a organiza, respectiv participa la atelierelor organizate de biblioteci, 44% dintre atelierelor din ultimii 3 ani fiind organizate în ultimul an, pentru 49% dintre participanții din ultimii 3 ani.

Temele atelierelor practice au fost din nou foarte variate, de la cluburi de dezbateri, până la ateliere de reciclare creativă, de la ateliere de parenting și dezvoltare personală, până la ateliere de pictură, quilling, handmade, ateliere de jocuri creative, puzzle, teatrul de marionete, șezători, ateliere de educație pentru lectură, de educație non-formală, etc.

Considerând că cele mai ieftine cursuri sau ateliere practice (cele de 2-3 ore) costă pe piața liberă cel puțin 60 de lei, acest lucru înseamnă că cele 77 de biblioteci publice respondente au oferit gratuit cursuri diverse pentru 54.775 de utilizatori de bibliotecă în valoare de cel puțin 3,28 milioane de lei și abilitați diverse prin ateliere practice organizate în valoare de cel puțin 2.000.000 de lei.

Bibliotecile respondente au organizat 75.904 activități de informare a publicului, în perioada 2012-2014, pentru 232.805 persoane, mai ales adulți, copii și tineri. În 2014 s-au organizat 22.408 activități de informare pentru 90.117 participanți, astfel că în ultimul an s-au organizat mai mult de 29% dintre aceste activități pentru aproape 39% dintre participanții din ultimii 3 ani. Tendința de creștere anuală se menține și se observă o creștere a numărului de participanți per activitate de informare.

Temele activităților de informare au fost de la drepturile omului și non-discriminare, la noțiuni de protecția muncii, la prevenire și apărare în caz de dezastre, la teme de educație pentru o viață sănătoasă, la memorie și tradiții locale, de la teme de protecția mediului, la teme de educație rutieră, de la riscurile adicțiilor, la agricultură și pomicultură naturală, de la valori și instituții europene, până la factori de risc pentru sănătatea femeilor, de la finanțări nerambursabile disponibile până la siguranța în mediul online, etc.

Varietatea mare a tematicilor cursurilor și activităților de informare organizate de bibliotecile publice din România arată, încă o dată, că bibliotecile publice servesc nevoilor de învățare pe tot parcursul vieții ale cetățenilor din comunitățile pe care le servesc.

Estimând¹⁶ numărul de participanți la cursurile generaliste organizate de bibliotecile publice românești pe baza datelor primite de la cele 77 de biblioteci respondente, putem considera că o bibliotecă are cel puțin 300 de participanți la cursuri/an, ceea ce înseamnă că, în întreaga rețea de biblioteci publice din România, cel puțin 750.000 de români beneficiază anual de învățare pe tot parcursul vieții.

Printr-o estimare similară¹⁷ a sesiunilor de informare pe diverse teme de interes, în scop educativ sau pentru îmbunătățirea calității vieții, o bibliotecă înregistrează anual cel puțin 800 de participanți/an la sesiunile de informare, ceea ce înseamnă că, în întreaga rețea de biblioteci publice există circa 2.000.000 de beneficiari, utilizatori ai bibliotecilor.

Nu în ultimul rând, voluntariatul aduce celor care-l practică abilități și cunoștințe care se încadrează în învățarea pe tot parcursul vieții. Și, deși bibliotecile publice au descoperit voluntarii de puțin timp, așa cum și voluntarii au descoperit relativ recent bibliotecile publice, în 2014, bibliotecile respondente au lucrat cu 1.219 voluntari. Aceștia au contribuit la organizarea diverselor tipuri de cursuri, ateliere practice, evenimente, crearea de materiale de promovare și distribuirea lor, renovarea și reamenajarea bibliotecilor, promovarea serviciilor bibliotecii în comunitățile locale etc. Bibliotecile publice încep să recunoască valoarea și importanța voluntariatului în dezvoltarea comunitară, își conștientizează rolul în activitățile de voluntariat și își valorifică resursele și poziția de agent al schimbării la nivelul comunităților locale.

---

¹⁶ Estimarea trebuie folosită cu precauție deoarece bibliotecile respondente nu constituie în totalitate un eșantion reprezentativ la nivel național și la nivel de tipuri de biblioteci publice existente.

¹⁷ Ibidem

Studii de caz:

Educație financiară la bibliotecă

În România anulului 2013, doar 3% din populație avea acces la programe de educație financiară, 65% dintre români nu reușeau să-și administreze cu succes cheltuielile zilnice, iar 55% nu aveau un cont bancar (conform Eurostat-2013).

Programul *BaniiQ*¹⁸, dezvoltat de Visa Europe, educă publicul pe teme de administrare a finanțelor personale: planificarea și dezvoltarea unui buget personal, ponturi pentru economii și investiții, înțelegerea produselor și serviciilor bancare.

Visa Europe a înțeles oportunitatea pe care o deschid bibliotecile publice de a ajunge la publicuri noi, în special cele din mediu mic urban și rural, publicuri care, de obicei, ajung greu să acceseze programe de educație financiară. Printr-un parteneriat încheiat cu Programul Biblionet, în perioada 2013-2014, 870 de bibliotecari din toată țara au fost instruiți în a oferi programe de educație financiară online și offline către membrii comunităților locale pe care le servesc. Ca urmare, mai mult de 27.000 de români au beneficiat de cursuri non-formale de educație financiară în cadrul bibliotecilor publice, iar programul continuă.

ABC-ul educației financiare@bibliotecata, proiect-pilot dezvoltat de ANBPR cu sprijin financiar din partea Asociației Americane a Bibliotecilor, (www.ala.org) a creat o rețea de bibliotecari-traineri care instruesc beneficiarii despre subiecte de interes pentru bunăstarea lor financiară, de la bugetul familial și riscurile financiare la avantajele și dezavantajele, precum și siguranța tranzacțiilor bancare prin internet. Până în prezent au fost instruite peste 1000 de persoane din zona de sud, centru și nord-vest a țării.

ANBPR își propune să includă serviciile de educație financiară în oferta generală de servicii a asociației și a bibliotecilor în general și să pună la dispoziția publicului o broșură-ghid cu întrebări și răspunsuri pe teme financiare, care să se regăsească în toate bibliotecile publice din rețeaua ANBPR.

---

¹⁸ Mai multe detalii despre proiect sunt disponibile la adresa: <http://www.baniiq.ro/>

Dezvoltarea de programe de voluntariat în biblioteci

În perioada 2014-2015 Pro Vobis - Centrul Național de Resurse pentru Voluntariat, în parteneriat cu ANBPR, a desfășurat proiectul „**Raftul cu inițiativă - Dezvoltarea de programe de voluntariat în biblioteci**”¹⁹, prin care și-a propus diversificarea posibilităților de implicare prin voluntariat în cadrul bibliotecilor publice din România, care să ofere oportunități calitative de implicare a cetățenilor de orice vârstă în beneficiul comunităților pe care le deservesc.

În urma proiectului, 31 de bibliotecari din 16 biblioteci publice au fost instruiți în managementul programelor de voluntariat și al voluntarilor și au dezvoltat programe pilot de voluntariat în cadrul bibliotecilor proprii pe o perioadă de minim 6 luni.

În cadrul proiectului, cele 16 biblioteci au reușit să mobilizeze peste 700 de voluntari cu vârste și competențe diferite, pentru a realiza diferite tipuri de activități și programe pentru mai mult de 13.600 de utilizatori de bibliotecă din cele 16 comunități.

În 6 luni, mai mult de 13.400 de ore de voluntariat au fost puse la dispoziția comunităților locale, prin intermediul programelor de voluntariat organizate de cele 16 biblioteci publice participante în proiect, concentrate în cea mai mare parte pe promovarea și organizarea de evenimente și activități de educație nonformală.

---

¹⁹ Mai multe detalii despre proiect sunt disponibile la adresa: <http://raftulcuinitiva.provobis.ro/>

Exemple din biblioteci:

Primul ajutor - Trusa ta de cunoștințe

În 2011, Biblioteca Județeană „Gheorghe Asachi” din Iași, bazându-se pe nevoia evidentă la nivelul întregii țări de cunoștințe de prim ajutor (cifrele Eurostat din acea perioadă indicau faptul că un român din trei implicați în accidente grave moare datorită lipsei de cunoștințe de prim ajutor a celor din jurul lor), a decis să facă ceva în acest sens.

Printr-un parteneriat cu filiala locală de Cruce Roșie, au instruit 3 bibliotecari din biblioteca județeană cum să devină la rândul lor instructori pentru cursuri de prim ajutor. Cu ajutorul unei finanțări de 2500 de dolari obținută prin Programul Biblionet, bibliotecarii au cumpărat un manechin pentru exercițiile de prim ajutor, au realizat un curs de instruire online și materiale resursă. Așa s-a născut programul „**Primul ajutor - Trusa ta de cunoștințe**”²⁰.

În doar un an, 90 de bibliotecari din 86 de biblioteci locale din județul Iași au fost instruiți cum să dezvolte cursuri de prim ajutor pentru cetățenii din localitățile lor și mai mult de 2000 de locuitori din județul Iași au învățat să acorde primul ajutor în cadrul cursurilor susținute în biblioteci publice.

Toate activitățile au fost realizate de voluntari, care și-au plătit propriile costuri de deplasare și comunicare. Filiala locală de Cruce Roșie, șeful Secției de Urgențe și medici de la Serviciul de Ambulanțe din Spitalul Județean Iași au făcut voluntariat cot-la-cot cu bibliotecarii pentru dezvoltarea acestui program. De atunci încoace, cursul este disponibil online pentru alte biblioteci și pentru utilizatori, iar serviciul funcționează la cerere în toate bibliotecile publice din județul Iași.

---

²⁰ Mai multe detalii despre program sunt disponibile la adresa: <http://goo.gl/yN9S6R>

Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj

Cluj Napoca este al doilea oraș ca mărime din România, cu o populație de peste 300.000 de locuitori, și este municipiul de reședință al județului Cluj. Biblioteca Județeană „Octavian Goga” are o colecție de peste 750.000 de documente și 11% din populația municipiului Cluj-Napoca are permis de bibliotecă. Cu o frecvență medie zilnică de 1.600 vizite și aproape 400.000 de vizite virtuale anual, este una dintre cele mai active și frecventate biblioteci județene.

Cum găsești o carte de ... muncă²²

La începutul anului 2011, principala problemă a comunității clujene o reprezenta criza economică, respectiv imposibilitatea găsirii unui loc de muncă. Conform statisticilor, în luna noiembrie 2010, rata șomajului la nivelul județului Cluj era de 5,2%.

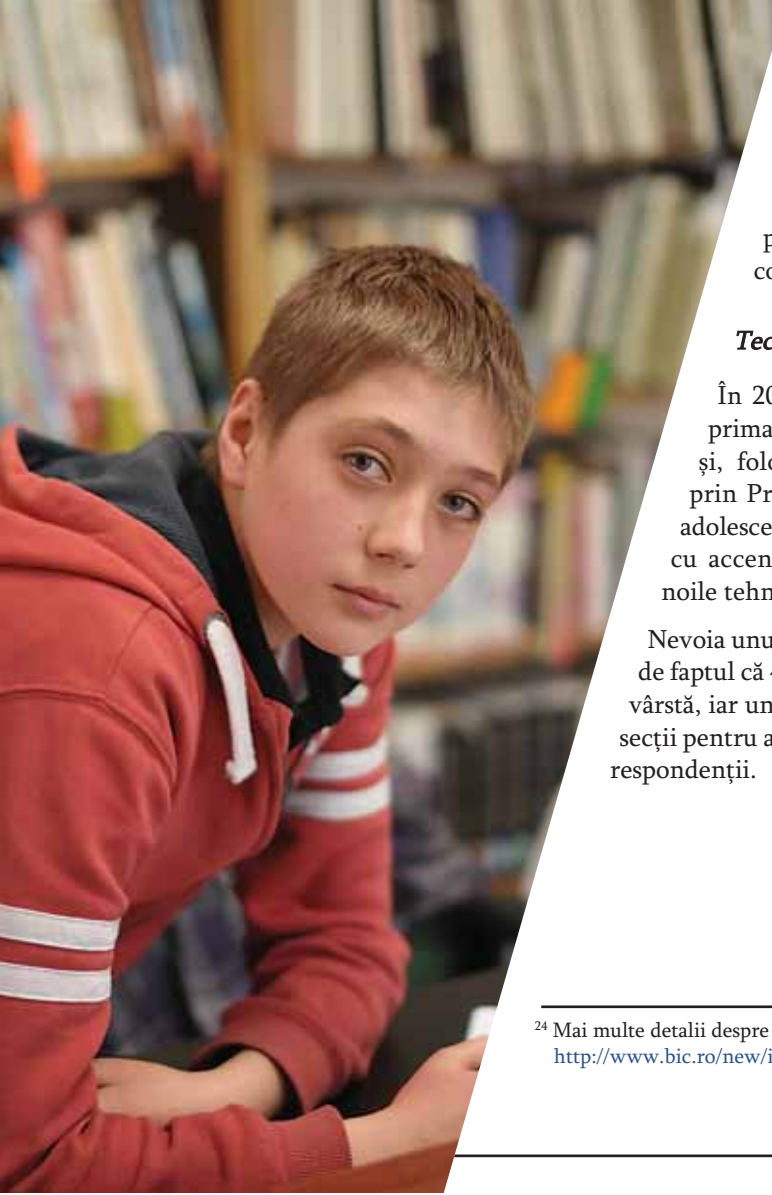
Proiectul „**Cum găsești o carte de... muncă?**” a oferit tuturor persoanelor interesate consiliere în redactarea unui CV, a unei scrisori de intenție, în căutarea unui loc de muncă cu ajutorul tehnologiei informației și a Internetului, precum și în susținerea interviului de angajare. Cu o finanțare de 2.370 de dolari, biblioteca județeană a dezvoltat un curs pentru scrierea CV-ului, scrisorii de intenție, căutarea unui loc de muncă online și prezentarea la interviu și a format bibliotecari din biblioteca județeană și din 20 de biblioteci publice locale din județul Cluj pentru a putea livra acest curs sau asistență unu-la-unu pentru utilizatorii bibliotecilor, în măsura în care nevoia există în comunitățile pe care le servesc.

Acest serviciu a fost oferit la nivelul județului în perioada derulării proiectului și ulterior pentru aproximativ 500 de persoane aflate în căutarea unui loc de muncă, care au participat la 161 sesiuni de instruire. Dintre acestea 34 și-au găsit un loc de muncă în 3 luni de la finalizarea cursurilor. Prin urmare, cu o investiție de aproape 5 dolari/persoană, în 3 luni după finalizarea proiectului, bugetul de stat a obținut cel puțin 8.000 de dolari/lună²³ doar din taxele și impozitele plătite de cei care au reușit să se angajeze ca urmare a acestui proiect.

---

²² Mai multe detalii despre proiect sunt disponibile la adresa: <http://www.bic.ro/new/index.php?proiecteanterioare/sau> la adresa: <http://goo.gl/yN9S6R>

²³ Calculele au fost făcute luând în considerare salariul minim pe economie din 2012. Cu siguranță suma este mai mare, căci cel mai probabil nu toate cele 34 de persoane care s-au angajat în decurs de 3 luni după finalizarea cursului au avut salariul minim pe economie.

Serviciul se derulează actualmente la cererea utilizatorilor în 20 de biblioteci publice din județ și biblioteca județeană și va fi extins la toate bibliotecile publice din județ. Este un serviciu care poate fi implementat ușor în toate bibliotecile publice din țară, cu costuri minime.

TechLab - servicii pentru adolescenți

În 2013, Biblioteca Județeană „Octavian Goga” din Cluj a dezvoltat prima secție pentru adolescenți²⁴ într-o bibliotecă publică din România și, folosind o parte dintr-o finanțare de 30.000 de dolari obținută prin Programul Biblionet, a pus în practică un serviciu special pentru adolescenți și tineri adulți cu vârsta cuprinsă între 14 și 25 de ani, **TechLab**, cu accent pe activități de educație non-formală și informală, utilizând noile tehnologii.

Nevoia unui nou program pentru această categorie de vârstă a fost evidențiată de faptul că 49% dintre utilizatorii bibliotecii făceau parte din această grupă de vârstă, iar un chestionar aplicat în rândul acestora a arătat că organizarea unei secții pentru adolescenți este considerată foarte importantă și importantă de toți respondenții.

---

²⁴ Mai multe detalii despre Secția pentru adolescenți a Bibliotecii Județene Cluj sunt disponibile la adresa: <http://www.bic.ro/new/index.php?sectia-pentru-adolescenti/>

Prin urmare, biblioteca a amenajat un spațiu special destinat adolescenților și tinerilor adulți, l-a mobilat într-un stil tineresc, cu mobilier modular și flexibil și, pe lângă laptopurile, computerele, imprimanta multifuncțională și video-proiectorul existente în bibliotecă, a achiziționat diverse tipuri de tablete și de console de jocuri și jocuri pentru ele, câteva televizoare 3D, un sistem home cinema cu boxe și amplificator, un recorder digital Boss și o pianină electronică.

Noul program TechLab, oferit adolescenților și tinerilor adulți, a cuprins trei categorii de ateliere: MovieLab-atelierul de creație de film, MusicLab-atelierul de creație muzicală și ITLab-tehnologie și loisir. Prin activitățile organizate, adolescenții au fost încurajați să socializeze, să schimbe idei și opinii, să colaboreze, să își exploreze interesele și să se exprime liber.

Activitățile organizate pentru adolescenți completează educația și formarea lor în sistemul educațional formal, printr-o serie de abilități pe care adolescenții le deprind și prin creșterea încrederii în sine, în cadrul non-formal oferit de bibliotecă.

Derulat cu voluntari din comunitate și cu 2 instructori colaboratori (pentru MovieLab și MusicLab), prin program au trecut aproximativ 100 de participanți, iar unii dintre ei au rămas voluntari ai bibliotecii. Secția pentru adolescenți a devenit o secție vibrantă a bibliotecii, care dezvoltă programe și activități pentru adolescenți pe baza nevoilor acestora, iar TechLab și modulele sale se reiau la cerere.

Servicium 40+ Activ, Informat, Valoros

În 2013, Biblioteca Județeană „V.A.Urechia” din Galați a dezvoltat un nou serviciu pentru adulții cu vârsta între 41-60 de ani, ca rezultat al aplicării unor chestionare în cadrul bibliotecii, cu ocazia desfășurării unor activități pentru adulți, precum și în urma solicitărilor directe adresate bibliotecarilor ce sunt în contact permanent cu utilizatorii. Persoanele chestionate și-au exprimat dorința de a învăța, de a se informa, de a socializa, într-un spațiu în care să se simtă în largul lor.

Serviciul „**40+Activ.Informat.Valoros!**”²⁵ a constat în organizarea unor sesiuni de curs, oferite gratuit și împărțite pe 3 module: competențe IT; informare pe teme de sănătate, alimentație, drepturile consumatorului, comportamentul parental; abilități practice de cosmetică, handmade, bijuterii. Beneficiarii direcți au fost 150 adulți cu vârsta între 41-60 ani din județul Galați, care au participat, în funcție de interese, la diferitele sesiuni organizate în cadrul acestui serviciu, menite să influențeze pozitiv modul de viață al acestora.

Serviciile special destinate adulților din bibliotecile publice sunt relativ noi și mai puțin dezvoltate, așa încât, cu o parte a unei finanțări de 30.000 de dolari obținute prin Programul Biblionet, Biblioteca Județeană Galați a amenajat un spațiu în bibliotecă pentru adulții din categoria de vârstă 41-60 de ani și, pe lângă laptopurile existente în bibliotecă, a achiziționat e-book readere, tablete, un televizor smart, camere video și foto, pentru a-și familiariza utilizatorii cu folosirea noilor tehnologii.

Beneficiarii serviciului vizați inițial au fost șomerii și persoanele casnice, pentru a le oferi competențe și abilități digitale de bază și alte tipuri de competențe și a le crește astfel gradul de angajabilitate. Prin abordarea unor teme necesare în viața de zi cu zi, precum alimentație sănătoasă, produse bancare de bază, bugetul familiei, sănătate, drepturile consumatorului, cum să ne înțelegem adolescenții, programul bibliotecii a contribuit la dezvoltarea personală a participanților. Toate activitățile s-au realizat cu parteneri și voluntari din comunitate.

Întrucât pilotarea serviciului a avut succes și a fost întâmpinată de utilizatorii din această categorie de vârstă cu bucurie, biblioteca reia la cerere aceste tipuri de activități.

---

²⁵ Mai multe detalii despre serviciu sunt disponibile la adresa: <http://www.bvau.ro/proiecte.php>

Anexa 1 – Chestionarul folosit pentru cercetare

Incluziune digitală

1. *Alfabetizare digitală și abilități digitale*

1.1 Vă rugăm să calculați toate tipurile de cursuri de inițiere și folosire a tehnologiei și Internetului (de la cele care durează câteva ore, până la cele care durează mai multe zile) susținute de bibliotecă sau în bibliotecă, chiar dacă sunt realizate prin intermediul unor parteneri.

- Număr de cursuri 2012-2014
- Număr de participanți 2012-2014
- Număr de copii și adolescenți (0-14 ani) participanți 2012-2014
- Număr de tineri (15-24 ani) participanți 2012-2014
- Număr de adulți (25-64 ani) participanți 2012-2014
- Număr de seniori (65+ ani) participanți 2012-2014
- Număr de cursuri 2014
- Număr de participanți la cursuri 2014
- Număr de copii și adolescenți (0-14 ani) participanți 2014
- Număr de tineri (15-24 ani) participanți 2014
- Număr de adulți (25-64 ani) participanți 2014
- Număr de seniori (65+ ani) participanți 2014

1.2 Vă rugăm să enumerați temele abordate în cadrul cursurilor și durata lor. De exemplu: elemente de bază în folosirea computerului - 20 de ore, folosirea Internetului - 15 ore, folosirea e-mailului, povestiri digitale, cum să faci un blog, social media (Facebook), fotografie digitală, cum să folosești programe de editare audio-video, cursuri în parteneriat cu ECDL, programare (inclusiv participarea la Hour of Code) etc.

2. Folosirea tehnologiei și a Internetului

2.1 Vă rugăm să menționați numărul de vizite înregistrate pe diferitele categorii de activități:

- Nr. de vizite pt. folosirea computerelor & Internetului 2012-2014
- Nr. de vizite pt. folosirea computerului & Internetului, copii & adolescenți (0-14 ani) 2012-2014
- Nr. de vizite pt. folosirea computerului & Internetului, tineri (15-24 ani) 2012-2014
- Nr. de vizite pt. folosirea computerului & Internetului, adulți (25-64 ani) 2012-2014
- Nr. de vizite pt. folosirea computerului & Internetului, seniori (65+ ani) 2012-2014
- Nr. de vizite pt. folosirea tehnologiei & Internetului 2014
- Nr. de vizite pt. folosirea computerului & Internetului, copii și adolescenți (0-14 ani) 2014
- Nr. de vizite pt. folosirea computerului & Internetului, tineri (15-24 ani) 2014
- Nr. de vizite pt. folosirea computerului & Internetului, adulți (25-64 ani) 2014
- Nr. de vizite pt. folosirea computerului & Internetului, seniori (65+ ani) 2014

3. Asistență pentru folosirea tehnologiei și Internetului/Instruire și asistență unu-la-unu, la locul de utilizare

3.1 Vă rugăm să indicați numărul de sesiuni de asistență pe diferitele categorii de activități:

- Nr. de sesiuni de asistență 2012-2014
- Nr. de sesiuni de asistență pt. depunerea online a cererilor de subvenții agricole 2012-2014
- Nr. de sesiuni de asistență pt. aplicarea online pentru un loc de muncă 2012-2014
- Nr. de sesiuni de asistență pt. plata online a diverselor produse/servicii 2012-2014
- Nr. de sesiuni de asistență pt. alte tipuri de probleme 2012-2014
- Nr. de sesiuni de asistență 2014
- Nr. de sesiuni de asistență pt. depunerea online a cererilor de subvenții agricole 2014
- Nr. de sesiuni de asistență pt. aplicarea online pentru un loc de muncă 2014

- Nr. de sesiuni de asistență pt. plata online a diverselor produse/servicii 2014
- Nr. de sesiuni de asistență pt. alte tipuri de probleme 2014

3.2 În cazul în care ați completat rubrica de asistență pentru alte tipuri de probleme, vă rugăm să specificați despre ce tipuri de probleme este vorba. De exemplu: programare online la medic, citirea analizelor medicale online, înregistrarea pentru plata facturilor sau a impozitelor online etc.

4. *Conținut digital*

Prin conținut digital înțelegem poveștile digitale produse de bibliotecari și utilizatori, bloguri și website-uri sau alte tipuri de produse digitale accesibile online, realizate de utilizatori în urma cursurilor/activităților susținute de bibliotecă.

4.1 Vă rugăm să completați rubricile de mai jos potrivit înregistrărilor dvs.

- Nr. total de produse digitale 2012-2014
- Nr. de povești digitale 2012-2014
- Nr. de bloguri 2012-2014
- Nr. site-uri web 2012-2014
- Nr. de alte tipuri de conținut digital 2014
- Nr. total de produse digitale 2014
- Nr. de povești digitale 2014
- Nr. de bloguri 2014
- Nr. site-uri web 2014
- Nr. de alte tipuri de conținut digital 2014

4.2 În cazul în care ați completat rubrica alte tipuri de conținut digital, vă rugăm să specificați despre ce tipuri de conținut digital este vorba. De exemplu: portofolii digitale pentru școală, albume de fotografii vechi, prezentări multimedia etc.

Învățare pe tot parcursul vieții

1. *Cursuri*

1.1 Vă rugăm să calculați toate tipurile de cursuri (de la cele care durează câteva ore, până la cele care durează mai multe zile), inclusiv cele pentru folosirea computerului și a Internetului, listate deja în prima parte, precum și cele susținute de diverși parteneri.

- Număr de cursuri 2012-2014
- Număr de participanți 2012-2014
- Număr de copii și adolescenți (0-14 ani) participanți 2012-2014
- Număr de tineri (15-24 ani) participanți 2012-2014
- Număr de adulți (25-64 ani) participanți 2012-2014
- Număr de seniori (65+ ani) participanți 2012-2014
- Număr de cursuri 2014
- Număr de participanți la cursuri 2014
- Număr de copii și adolescenți (0-14 ani) participanți 2014
- Număr de tineri (15-24 ani) participanți 2014
- Număr de adulți (25-64 ani) participanți 2014
- Număr de seniori (65+ ani) participanți 2014

1.2 Vă rugăm să enumerați temele abordate în cadrul cursurilor. De exemplu: cursuri de folosirea computerului, cursuri de folosire a Internetului, cursuri de fotografie, de scriere creativă, de vorbire în public, de antreprenoriat, de educație financiară (inclusiv cursurile VISA Bani IQ și Bani pe Net), cursuri de scriere a CV-ului și scrisori de intenție, cursuri de desen, cursuri de muzică, cursuri de limbi străine etc.

2. *Ateliere practice*

2.1 Vă rugăm să calculați toate tipurile de ateliere practice, inclusiv întâlnirile săptămânale ale unor cluburi, dacă acestea au rol educativ și/sau dezvoltă anumite abilități. De exemplu, dacă un anumit club s-a desfășurat timp de 15 săptămâni, vor fi calculate 15 ateliere.

- Număr de ateliere 2012-2014
- Număr de participanți 2012-2014
- Număr de copii și adolescenți (0-14 ani) participanți 2012-2014
- Număr de tineri (15-24 ani) participanți 2012-2014
- Număr de adulți (25-64 ani) participanți 2012-2014
- Număr de seniori (65+ ani) participanți 2012-2014
- Număr de ateliere 2014
- Număr de participanți la cursuri 2014
- Număr de copii și adolescenți (0-14 ani) participanți 2014
- Număr de tineri (15-24 ani) participanți 2014
- Număr de adulți (25-64 ani) participanți 2014
- Număr de seniori (65+ ani) participanți 2014

2.2 Vă rugăm să enumerați temele abordate în cadrul atelierelor practice. De exemplu: ateliere de origami, de reciclare creativă, ateliere de scriere creativă, ateliere de teatru, de desen, de dezbateri, ateliere cu metode de educație nonformală, competiții de șah etc.

3. *Activități de informare*

3.1 Vă rugăm să calculați toate activitățile de informare susținute de bibliotecă sau în bibliotecă, altele decât cele culturale, chiar dacă sunt realizate prin intermediul unor parteneri.

- Număr de activități de informare 2012-2014
- Număr de participanți 2012-2014
- Număr de copii și adolescenți (0-14 ani) participanți 2012-2014
- Număr de tineri (15-24 ani) participanți 2012-2014
- Număr de adulți (25-64 ani) participanți 2012-2014
- Număr de seniori (65+ ani) participanți 2012-2014
- Număr de activități de informare 2014
- Număr de participanți la cursuri 2014
- Număr de copii și adolescenți (0-14 ani) participanți 2014
- Număr de tineri (15-24 ani) participanți 2014
- Număr de adulți (25-64 ani) participanți 2014
- Număr de seniori (65+ ani) participanți 2014

3.2 Vă rugăm să enumerați temele abordate în cadrul activităților de informare. De exemplu: drepturile omului și nediscriminare, prevenția anumitor boli, nutriție, sănătate, pe diverse teme legislative, promovarea anumitor valori democratice, pe teme de educație, teatru forum, teatru educativ pentru copii etc.

4. *Voluntari*

4.1 Vă rugăm să calculați doar voluntarii cu care ați lucrat cel puțin 3 zile/an sau echivalentul lor în ore, și doar pentru activitățile cu publicul ale bibliotecii (nu cei care v-au ajutat să mutați cărți sau mobilă).

- Număr de voluntari 2012-2014
- Număr de voluntari 2014

4.2 Vă rugăm să enumerați tipurile de activități la care ați lucrat împreună cu voluntarii. De exemplu: cursuri, ateliere practice, organizarea de evenimente, crearea de materiale de promovare etc.

Tip de bibliotecă:

- Județeană
- Municipală
- Orășenească
- Comunală